

**Česká školní inspekce
Olomoucký inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIM-1462/16-M

Název právnické osoby vykonávající činnost školy a školského zařízení	Dětský domov se školou, základní škola a středisko výchovné péče, Šumperk
Sídlo	Vyhlička 1, 787 01 Šumperk
E-mail právnické osoby	pers@dds-spk.cz
IČ	00843016
Identifikátor	600031896
Právní forma	příspěvková organizace
Zastupující	Mgr. Jiří Klaška
Zřizovatel	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Místo inspekční činnosti	Vyhlička 1, 787 01 Šumperk
Termín inspekční činnosti	14. – 16. 11. 2016

Inspekční činnost byla zahájena předložením pověření k inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání podle § 174 odst. 2 písm. a) až c) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a podle zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a souvisejících a prováděcích právních předpisů.

Charakteristika

Príspevková organizace v souladu se zápisem do rejstříku škol a školských zařízení vykonává činnost dětského domova se školou, základní školy, střediska výchovné péče a školní jídelny.

Dětský domov se školou evidoval k termínu inspekční činnosti 22 dětí (naplněnost zařízení se snížila z 94 % na 55 %). V době inspekční činnosti bylo na útěku 1 dítě (v dubnu 2016 se jednalo o 4 děti) a 3 děti byly přechodně umístěny ve zdravotnických zařízeních.

Internátní služby střediska výchovné péče využívalo 7 klientů (kapacita zařízení byla využita na 88 %), 5 z nich plnilo povinnou školní docházku a 2 se připravovali na svoje uplatnění v praxi studiem ve střední škole. Středisko výchovné péče poskytuje i ambulantní služby.

Pětiletá základní škola poskytovala dětem dětského domova se školou a klientům střediska výchovné péče vzdělávání podle Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání s motivačním názvem „Spolu lépe a s úsměvem“, aktualizovaného k 1. 9. 2016.

Stravování dětí a klientů bylo zajištěno ve školní jídelně umístěné v jedné z budov v areálu zařízení.

Aktuální informace o činnosti zařízení jsou zveřejňovány na webových stránkách (www.dds-spok.cz).

Poslední hodnocení Českou školní inspekcí proběhlo v dubnu 2016.

Hodnocení podmínek vzdělávání

V organizační struktuře hodnoceného subjektu, jeho řízení ani v personálních a materiálních podmínkách nedošlo k zásadním změnám od poslední inspekce. Vzdělávání a služby zajišťovalo 32 pedagogických pracovníků (8 učitelů, 15 vychovatelů, 9 asistentů pedagoga), 2 z nich nesplňovali požadovanou odbornou kvalifikaci (aktuálně studují). Ředitel zařízení i nadále využíval efektivní a účinnou formu řízení subjektu s delegováním části kompetencí na ostatní vedoucí pracovníky (včetně metodického vedení pedagogických pracovníků), vzdělávání dětí a žáků řešil s poradním orgánem školy (pedagogická rada), spolupráce probíhala zejména mezi vychovateli a učiteli.

Programy rozvoje osobnosti dětí (dále „PROD“) odpovídaly svým obsahem a formou požadovaným cílům a byly pravidelně vyhodnocovány. Vhodně a cíleně byly zaměřeny do oblastí výchovy i školního vzdělávání. Obsahovaly postupy sloužící k dosažení vytýčených cílů. Důraz byl kladen zejména na individuální přístup, vhodnou motivaci dítěte, jeho přípravu na vyučování, podporu volnočasových aktivit, rozvoj sociálních dovedností a přípravu na vstup do samostatného života. Každé dítě má určeného klíčového pracovníka, zpravidla se jedná o jeho kmenového vychovatele.

Etopedické a psychologické služby v dětském domově se školou (dále „DDŠ“, „zařízení“) zajišťovali etoped a psycholog. Ředitel zařízení ani osoby, na něž byly delegovány některé řídicí kompetence, však nezajistili poskytování etopedických služeb v požadovaném rozsahu. Oslovené děti DDŠ uvedly, že s etopedem měly možnost hovořit minimálně, nemají v něj důvěru, některé ho ani neznaly. Z předložené osobní dokumentace dětí vyplynulo, že se tento odborný pracovník ani neúčastní přijetí dítěte do zařízení, vstupní pohovor vždy realizoval vedoucí vychovatel a psycholog. V době jeho dlouhodobější nepřítomnosti také nebyl zajištěn zástup některým ze dvou etopedů, kteří působí ve středisku výchovné péče. Činnost odborných pracovníků ve středisku výchovné péče byla hodnocena pozitivně s odkazem na vyjádření jejich klientů.

Od poslední inspekční činnosti v dubnu 2016 nebyl v DDS dostatečně využíván motivační potenciál kapesného, zařízení nevyužívalo možnost měnit výši kapesného podle kritérií stanovených vnitřním řádem. Jeho výše byla stanovena na průměrnou hodnotu danou v rozsahu minimální a maximální přípustné částky. Dětem, které byly v době vyplacení kapesného na útek, se kapesné vyplatilo až první den v měsíci následujícím po jejich návratu. Finanční částky na pořízení osobních darů pro děti k různým příležitostem (např. narozeniny, Vánoce) jsou nastaveny velmi nízko (narozeniny 300 Kč, jmeniny 100 Kč, Vánoce 300 Kč).

Nastavený systém vzdělávání a výchovy ve středisku výchovné péče vytváří příznivé podmínky pro motivaci klientů k zodpovědnému přístupu k povinnostem a životu. Cílem je osvojit si sociální, pracovní a komunikační dovednosti a návyky, aby se klienti po ukončení internátního pobytu úspěšně vrátili do svých rodin a kmenových škol.

Pedagogičtí pracovníci poskytují dětem nezbytné informace o zásadách bezpečnosti a ochrany zdraví, systematicky se věnují prevenci úrazových a dalších rizik vznikajících při všech jejich činnostech, včetně prevence rizikového chování. Pro případy výskytu všech forem rizikového chování má zařízení stanoveny a zveřejněny postupy jejich řešení. Současně se však snaží v co největší míře zachovávat soukromí dětí, včetně možnosti uschovávat si své osobní věci v uzamykatelných skříňkách. Ve spolupráci s odborně způsobilou osobou zařízení aktivně vytváří pro děti bezpečné prostředí a předpoklady pro jejich zdravý psychický i fyzický vývoj. Ke zdravému vývoji dětí přispívá svou činností také školní jídelna, která při přípravě jídel dbá na zásady zdravé výživy.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Během hospitací v jednotlivých skupinách zařízení byly pozorovány zejména činnosti související s pravidelným režimem, sportovní činnosti, pracovní činnosti a nácvik sociálních kompetencí. Denní aktivity dětí vycházejí z týdenních programů výchovně vzdělávací činnosti v návaznosti na roční plán. Naplnění ročního plánu je pravidelně vyhodnocováno, ředitel zařízení přijímá opatření k dalšímu zlepšování výsledků vzdělávání. Děti v rámci individuálních dispozic respektovaly nastavená pravidla, účastnily se např. úklidových prací v areálu zařízení a ve společných prostorách, čímž byly vhodně podporovány jejich pracovní a sociální kompetence. Cíleně byl propojen rozvoj smyslového vnímání s verbální komunikací dětí. Menší pozornost byla věnována samostatnému vaření dětí a nákupu potravin, které bylo realizováno jen formou kroužku. Osvojení těchto kompetencí je vzhledem k potřebě úspěšného začlenění do samostatného života žádoucí. Všechny využívané prostory zařízení působily čistě a útulně, navozovaly pocit rodinného prostředí. Z rozhovorů s dětmi a klienty vyplynulo, že si mohou přinést své oblíbené předměty (např. hračky) a věci denní potřeby do zařízení, čímž byly podporovány a posilovány emoční vazby k domovu. Děti byly vedeny k sebeobslužným činnostem potřebným v praktickém životě, např. praní osobních věcí, upevňování hygienických návyků.

Zařízení umožňuje dětem s ústavní výchovou samostatný pohyb formou vycházek, děti s ochrannou výchovou v zařízení v současnosti nejsou umístěny. Konkrétní podobu a četnost vycházek upravuje vnitřní řád. V průběhu tohoto školního roku vedení DDS zvýšilo počet samostatných vycházek dětí zavedením nového hodnoticího systému. Pozitivně byla hodnocena změna, kdy děti mohou navštívit kino, veřejné bruslení nebo se účastnit kroužku ve městě.

Zařízení cíleně nepodporuje dlouhodobé dovolenky, aktivně se nesnaží upřednostnit pobyt u rodičů v případě, kdy by to rodinné podmínky a bezproblémovost dítěte umožňovalo.

Po splnění povinné školní docházky se děti zpravidla automaticky přemístí do výchovného ústavu v okolí a nezvažuje se proaktivně případný návrat dětí do rodin např. formou případových konferencí, kontaktu se sociálními pracovníci, rodiči apod.

Vzdělávání v ZŠ probíhalo v přátelském prostředí. Od minulé inspekce došlo ke zlepšení úrovně poskytovaného vzdělávání, v hospitovaných hodinách vyučující aktivně zapojovali žáky do výuky, účelně zařazovali pestré metody a formy práce (např. střídání činností, činnostní učení), v závěru vyučovacích hodin pak jejich hodnocení a sebehodnocení žáků. Pracovní tempo odpovídalo schopnostem a možnostem žáků, pro lepší názornost vyučující účelně používali učební pomůcky a ICT techniku (včetně interaktivní tabule). Učitelé žáky povzbuzovali a poskytovali jim pomoc v obtížích při zvládnutí učiva. Ve třídách byla kromě výkladu učitele využita i individualizovaná forma výuky a zadávání samostatné práce. Ve výuce převažovalo slovní hodnocení jako motivační prostředek za dobře odvedené výkony.

Klientům střediska výchovné péče byla věnována potřebná pozornost a individuální podpora ze strany etopedů, psychologa a sociální pracovníce. V internátním režimu využívali pestrou nabídku volnočasových aktivit (kulturní a sportovní akce, exkurze, výlety apod.). Aktivitě byly vhodně zaměřeny na oblast výchovy i školního vzdělávání, obsahovaly postupy sloužící k dosažení vytyčených cílů a vycházely z týdenních programů výchovně vzdělávací činnosti v návaznosti na roční plán.

Hodnocení výsledků vzdělávání

Pedagogové průběžně získávají a hodnotí výsledky výchovy a vzdělávání a na jejich základě přijímají opatření. Výsledky jsou konzultovány při každodenním styku vychovatelů, na komunitním setkání dětí a pracovníků zařízení, s cílem co nejvhodněji nastavit další výchovně vzdělávací působení. Pravidelně jsou zaznamenávány do PROD. V adaptační fázi je dětem věnována zvýšená pozornost a individuální podpora. K prevenci projevů nevhodného chování účelně slouží individuální a skupinové programy, zážitkové programy, projekty, terapie vedené kvalifikovanými pracovníky. Pro aktivní a smysluplné trávení volného času dětí zařízení nabízí a realizuje pestrou nabídku zájmových kroužků a činnostních aktivit uskutečňovaných v rámci zařízení, což bylo dětmi kladně hodnoceno.

Od 1. 9. 2016 je v dětském domově se školou zaveden nový motivační hodnoticí systém. Záměrem změny je podpora dětí DDS v dosažení jejich výchovně vzdělávacích cílů. Uplatňováno je verbální hodnocení v průběhu dne, každodenní rozbor chování na večerním hodnocení a týdenním hodnocení skupinovým vychovatelem (vhodně přesunuto ze soboty na pondělí), vyjádřené barevnou hodnoticí škálou. Chování a přístup k plnění povinností byly pravidelně s dětmi projednávány, děti se mohly k hodnocení svobodně vyjádřit. S dílčími výsledky a záznamy o projevech a chování dětí jsou seznamováni i pracovníci orgánu sociálně právní ochrany dětí. Děti se s novým systémem postupně seznamují, dle jejich vyjádření se v něm již orientují. Jejich projevy jsou denně písemně zaznamenávány do vnitřního elektronického systému a vyhodnocovány příslušnými pedagogickými pracovníky s následným přijetím opatření.

Zařízení využívá možnosti udělovat opatření ve výchově (dále „opatření“). Z dlouhodobého hlediska se na úseku výchovy udělují zejména negativní opatření a v naprosté většině jen zákaz trávení volného času mimo zařízení, čímž se nediferencují opatření na základě různé míry závažnosti přestupků dětí. V minimálním počtu se uděluje forma prominutí opatření. Opatření ve výchově jsou vedena v elektronickém programu a v tištěné podobě jsou uložena v osobních spisech dětí. Kladná opatření se udělují jen sporadicky, nedaří se tak zcela naplňovat motivační záměr nového hodnoticího systému.

Útěku se zpravidla opakovaně dopouštějí stejné děti, které se nevrátí ze samostatné vycházky nebo z víkendového či prázdninového pobytu. Opatření, která zařízení přijalo ke snížení počtu útěků, byla ve sledovaném období účinná.

K udržování kontaktu dítěte s rodinou a blízkými osobami zařízení vytvořilo podmínky pro pravidelný kontakt, které ze strany některých rodičů nebyly dostatečně využívány. Zákonní zástupci jen dítě převezmou nebo jej předají zpět do zařízení.

Základní škola pomocí vlastních hodnotících nástrojů (testy, ústní zkoušení) pravidelně sleduje a vyhodnocuje výsledky vzdělávání žáků, a to jak průběžně při každodenním kontaktu pedagogů, tak i v závěru jednotlivých klasifikačních období při čtvrtletních a pololetních jednáních pedagogické rady. Pro průběžné hodnocení výsledků vzdělávání žáků využívali učitelé formativní slovní hodnocení i klasifikaci. Vyučující poskytují při řešení školní neúspěšnosti podporu neprospívajícím žákům formou individuálního přístupu ve výuce. V každém klasifikačním období neprospívalo v průměru 3 – 5 žáků. Z předložených statistických přehledů vyplynulo, že ve 2. pololetí minulého školního roku prospělo celkem 25 žáků a 5 žáků neprospělo. Vyučující zaznamenávají a analyzují individuální pokrok žáků při vzdělávání a přijímají adekvátní opatření k podpoře.

Ve středisku výchovné péče příznivě působila režimová opatření v odpoledních a večerních hodinách i o víkendech, podpora osobní zodpovědnosti, čas vymezený zábavě a volnočasovým aktivitám, příprava na vyučování a řízené činnosti, efektivně vedená skupinová sezení, vyhodnocení aktivit a sebehodnocení klientů s vyvozením zejména výchovných cílů do dalšího období.

Závěry

Hodnocení vývoje

- Vedení školského zařízení přijalo opatření k odstranění zjištěných nedostatků při minulé inspekční činnosti (informovalo zákonné zástupce nezletilých dětí o vydání a obsahu školního řádu a vnitřního řádu, do výuky základní školy zařadilo závěrečné hodnocení vyučovací hodiny a sebehodnocení žáků).
- Od minulé inspekční činnosti došlo k poklesu počtu umístěných dětí a pedagogickým pracovníkům se podařilo snížit počet opakovaných útěků dětí aktuálně evidovaných v zařízení.
- V dětském domově se školou se zhoršila úroveň poskytovaných etopedických služeb.
- V dětském domově se školou byla nově nastavena pravidla pro hodnocení dětí, se kterými se děti postupně seznamují.

Silné stránky

- Školské zařízení má vytvořený propracovaný elektronický informační systém předávání informací o dětech v průběhu dne mezi pedagogickými zaměstnanci, takto efektivně předávané informace se příznivě odrážejí ve výchovně vzdělávacím procesu.
- Školské zařízení poskytuje pestrou a rozmanitou nabídku volnočasových aktivit, kterou děti využívají.

Slabé stránky

- Nedostatečné využití motivační funkce kapesného.
- Nedostatečná podpora dlouhodobých dovolenek.
- Převaha udělování negativních opatření.
- Nezajištění etopedických služeb.

Doporučení pro zlepšení činnosti školského zařízení

- Zajistit zlepšení poskytování odborných etopedických služeb v dětském domově se školou.
- Diferencovat výši kapesného, aby působilo více motivačně.
- Navýšit finanční částky k pořizování osobních darů dětem při různých příležitostech (narozeniny, jmeniny, Vánoce).
- Podporovat ve větší míře samostatné vaření a nákup potravin dětmi (hospodaření s penězi).
- Podporovat a efektivně využívat nový hodnotící systém, a to zejména při udělování kladných opatření.

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá řediteli školy a školského zařízení ve lhůtě do 20 dnů přijmout opatření ke zjištěným nedostatkům a ve stejné lhůtě písemně informovat Českou školní inspekci, jak byly nedostatky odstraněny a jaká byla přijata opatření.

Zprávu zašlete na adresu Česká školní inspekce, Olomoucký inspektorát, Wellnerova 25, 779 00 Olomouc, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9) nebo na e-podatelnu csi.m@csicr.cz s připojením elektronického podpisu.

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Zřizovací listina školské právnické osoby, čj. 29 815/94-61, ze dne 20. 12. 1994, včetně Dodatku č. 4, čj. MSMT-46898/13-1, ze dne 21. 11. 2013 (změna názvu organizace)
2. Rozhodnutí o změnách v údajích vedených v rejstříku škol a školských zařízeních, čj. MSMT-44448/2015-2, s účinností od 5. 1. 2016
3. Výpis z rejstříku škol a školských zařízení, ze dne 14. 11. 2016
4. Výkaz Z 14-01 o zařízení pro výkon ústavní-ochranné výchovy podle stavu k 31. 10. 2015
5. Výkaz M 3 o základní škole podle stavu k 30. 9. 2015 a 2016
6. Výkaz R 13-01 o ředitelství škol podle stavu k 30. 9. 2015
7. Výkaz Z 34-01 o středisku výchovné péče podle stavu k 30. 9. 2015 a 2016
8. Výkaz Z 17-01 o činnosti školního stravování podle stavu k 31. 10. 2015
9. Protokol o kontrole, čj. ČŠIM-532/16-M, ze dne 16. 5. 2016
10. Inspekční zpráva, čj. ČŠIM-531/16-M, ze dne 17. 5. 2016
11. Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání s motivačním názvem „Spolu, lépe a s úsměvem“, zpracovaný podle RVP ZV a přílohy RVP ZV - LMP, čj. DDS-Lus/794/2013, s platností od 1. 9. 2013, včetně Dodatku k ŠVP ZV č. 1/2016, s platností od 1. 9. 2016

12. Školní výchovně vzdělávací program pro výchovu a vzdělávání v zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy s motivačním názvem „Bez pravidel to nejde“, s platností od 1. 9. 2008, včetně aktualizace ze dne 1. 9. 2016
13. Školní řád, Dětský domov se školou, základní škola a středisko výchovné péče Šumperk, čj. DDS-LUS/1065/2016, s účinností od 1. 9. 2016
14. Vnitřní řád Dětského domova se školou, základní školy a střediska výchovné péče, Šumperk, Vyhlídka 1, 787 01 Šumperk, ze dne 1. 9. 2009 (revidováno k 1. 9. 2016)
15. Vnitřní řád školní jídelny, ze dne 1. 1. 2016
16. Výroční zpráva školy, Dětský domov se školou, základní škola a středisko výchovné péče Šumperk, školní rok 2015/2016
17. Hodnocení aktivity a chování ve škole (denní a týdenní hodnocení žáků, měsíční hodnocení tříd), DDS, ZŠ a SVP Šumperk, vedeno od 1. 9. 2016 k termínu inspekční činnosti
18. Školní hodnocení žáků a tříd, vedené od 7. 11. 2011 k termínu inspekční činnosti
19. Kniha pedagogických rad, vedena od 21. 1. 2015 k termínu inspekční činnosti
20. Provozní porady a porady vedení, vedené od 22. 1. 2008 k termínu inspekční činnosti
21. Dokument ředitele zařízení „Pohovory s dětmi“ vedené k termínu inspekční činnosti
22. Rozvrh hodin 2016/2017 k termínu inspekční činnosti
23. Roční plán práce, Dětský domov se školou, základní škola a středisko výchovné péče Šumperk, školní rok 2016/2017
24. Knihy denní evidence výchovných skupin, školní rok 2015/2016 k termínu inspekční činnosti
25. Třídní knihy, školní rok 2016/2017 k termínu inspekční činnosti
26. Týdenní program výchovně vzdělávací činnosti, školní rok 2016/2017 k termínu inspekční činnosti
27. Seznam udělených/uložených opatření ve výchově za období od 1. 10. 2016 k termínu inspekční činnosti
28. Aktuální přehled přítomnosti dětí, ze dne 11. 11. 2016
29. Osobní dokumentace dětí evidenčně zapsaných v zařízení k termínu inspekční činnosti (namátkový výběr)
30. Programy rozvoje osobnosti dětí za školní rok 2016/2017 k termínu inspekční činnosti

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitel školy a školského zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na výše uvedenou adresu, a to k rukám ředitelky inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v místně příslušném inspektorátu České školní inspekce.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Mgr. Pavel Pyšný, školní inspektor

P. Pyšný v. r.

Mgr. Alice Ošťádalová, školní inspektorka

Ošťádalová v. r.

Ing. Markéta Tomečková, kontrolní pracovnice

Tomečková v. r.

Mgr. Helena Štěrbová, přizvaná osoba – odborník
na institucionální vzdělávání

Štěrbová v. r.

Mgr. Martin Drobík, přizvaná osoba - etoped

Drobík v. r.

V Olomouci 6. 1. 2017

Datum a podpis ředitele školy a školského zařízení potvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

Mgr. Jiří Klaška, ředitel

Jiří Klaška v. r.

V Šumperku 10. 1. 2017